

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Redovna številka 15 v.

Reklamacije so postne preste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopenjasti vrstici (širina 88 mm) vsakrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

69. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 29. avgusta 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Nacionalisti in socialisti v Trstu.

Trst, koncem avgusta.

Ni še kdove kako davno, kar smo čitali v ljubljanskih časopisih to: »Približno 90 Bavarcev, članov nemškega Flottenvereina, je obiskalo Ljubljano. Pozdravil jih je zupan Ivan Hribar, ugledni meščani so dali na razpolago svoje kočije, da so si bavarski gostje lahko ogledali Ljubljano».

Ziv krst se ni našel med narodnjaki, ki bi bil grajal, da pozdravlja narodno občinstvo z narodnim županom na čelu Nemce, Bavarce, ude Flottenvereina, imperialistično - marinističnega društva; nihče se ni čudil, da na ta način Slovenci podpirajo »Drang nach Osten«. Pač pa se je poročalo, da so člani Flottenvereina vseskozi ugledni, imoviti meščani.

Zadnjo nedeljo so prišli v Trst izletniki iz Milana. Izlet je priredila ondodna »Cooperativa«, ki je pod vodstvom socialnih demokratov. Izletniki so bili večinoma socialisti, med njimi tudi poslanec sodrug Rondani. Kako bi se zdelo zavednim delavcem, naj žive kjerkoli, če bi bili tržaški so-

drugi ob tej priliki ostali doma, če se ne bi bili zmenili za goste in če bi jih prepustili sprejemu in vodstvu italijanskih nacionalistov? Med sodrugi ni menda dvoma, da velevala socialistom že najnavadnejša dostojnost, pozdraviti goste socialiste, pa če bi bili po narodnosti Kitajci ali pa Malajci. Kar torej velevala dostojnost, je storila tržaška socialna demokracija: šla je pozdravit sodruga iz Milana.

Tržaška socialistična stranka je imela s tem še drug namen. Ako bi bili socialni demokrati ostali doma, bi bili izletnike sprejeli italijanski nacionalisti, ki bi bili seveda storili vse, da bi bili gostom pokazali Trst v napačni obliki, kakor da je ves italijansko - nacionalističen. Čeravno je kamora po zaslugi socialne demokracije izgubila politično veljavo v Trstu, ima vendar še toliko sredstev, da lahko improvizira kako parado. Socialno-demokratična stranka ni hotela, da bi gostje dobili tako napačne pojme o Trstu, ki je v pretežni večini socialistično mesto; tega namena pa niso mogli doseči drugače, kakor na ta način, da so se pokazali. In da se izključi vsak dvom, kdo da zastopa delavsko prebivalstvo v Trstu, so prišli z rdečo zastavo.

Ali je na svetu zloba, ki bi mogla oblatiti ta nastop in mu vsiliti grd značaj? — Je! Slovensko nacionalistično časopisje ima to dvomljivo zmožnost. Ze teden dni se trudi to časopisje, pogrđiti socialne demokrate in jim podtakniti infamne namene. Tržaški in ljubljanski bratci imajo za to zelo enostaven način. Izletniki so iz Milana, iz Italije, torej »regnicoli«. Ta beseda se tiska v nacionalističnih časopisih vedno razprto in dela na površno misleče ljudi vtisk, kakor da so taki ljudje izmeček vsega človeštva. Seveda je potem hudobec, kdorkoli se drzne, pozdraviti »regnicole».

Seveda bi bilo treba, da bi plitka šovinistična gospoda enkrat pojasnila, kaj je hudega, biti »regnicole«. S svojim avstrijskim patriotizmom ne pojasnijo prav nič. Če bi bilo hudodel-

stvo, prijazno pogledati ljudi, ki niso Avstrijanci, tedaj so slovenski nacionalisti že stokrat storili to hudodelstvo. Kaj se niso pozdravljali Hrvatov? In Hrvatska ni Avstrija. Ali niso na ljubljanskem kolodvoru slovesno sprejeli Srbov iz Srbije? Ali ne objavljajo njihovi časopisi imena vsakega Rusa, ki pogleda le z enim očesom k nam? Če bi prišla kakšna, magari šovinistična francoska družba v Trst, v Ljubljano, pa bi jo šli slovenski nacionalisti gotovo slovesno sprejemati. Vse to bi dovolilo »avstrijsko« čuvstvo. Kako da bi bili prav Italijani slabši? Zakaj bi se morali prav oni ignorirati in žaliti? To pojasnilo bi radi že enkrat dobili. Pa smo prepričani, da ga ne bo, ker se na pameten način ne da razložiti tako slepo sovraštvo.

A nasi narodnjakarji se sploh ne menijo za razlage in za pamet. Ne menijo se niti za navadno dostojnost. V prvi vrsti jim moramo očitati sramotno hinavščino. V svoji »Edinosti« so javno pozivali tržaške Slovence, naj ostanejo v nedeljo doma in naj se ne brigajo za izletnike. Potajnem so pa vabili iste Slovence s hektografranimi listki, da naj pridejo in pokažejo »regnicole».

V drugi vrsti jim očitamo brezprimerno ne-taktnost in to tembolj, ker z njo sramoté ves slovenski narod. Oni so v boju s tržaškimi Italijani. To razumemo. Tudi mi in tudi naši italijanski sodrugi so v boju z italijansko-nacionalistično kliko. Ampak kaj je to mar milanskim Italijanom? Po kakšni pravici se smejo žaliti Italijani iz Milane, ki niso storili tržaškim Slovincem toliko hudega, kolikor je črnega za nohtom?

Ampak mar je tej družbi takt! Mar ji je ugled slovenskega naroda! Zbrali so se v nedeljo res, da pokažejo tujim gostom, kako znajo biti — surovi. Svojo obnemoglo jezico pa so znesli, kar je najbolj značilno, ne nad tržaškimi italianissimi, katerim so socialni demokrati pokvarili račune, temveč nad — socialnimi demokrati. Njih so napadli s palicami in s kamenjem, ki je bilo

PODLISTEK.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Slovincem.
Opomin vsem dobrim katoličanom.

Dalje.

Kapitalizem zna izkoriščati do krvi; ampak svoje vdane služabnike, svoje priganjake, svoje duševne stebre zna kraljevsko nagraditi. Marsikdo bi lahko živel brezskrbno gosposko življenje z vsemi užitki kapitalističnega sveta, če bi prodal svoj talent in svojo moč vladajočim mogotcem! Koliko so jih že izkoriščevalci vabili z bogatimi ponudbami v svoj tabor; oni pa vendar rajši služijo bojujočemu proletariatu, žive borno in se odrekaajo celo skromnih užitkov, ki so pravzaprav potreba človeku visokih duševnih lastnosti. Koliko njih bi moralo popolnoma obupati, če jih ne bi držal po konci socialistični idealizem!

Proti socialni demokraciji se bojuje ves kapitalistični aparat s svojo največjo močjo, z denarjem, ki je v naši družbi skoraj vsega mogoče. Brez tega orožja bi bilo tudi delavstvo obnemoglo. A enemu kapitalistu je malenkost, vreči v gospodarski ali politični boj z eno roko toliko, kolikor ne premore tisoč njegovih delavcev. Kar žrtvuje, občuti komaj toliko kakor obrano kost, ki jo pusti na svojem krožniku. Nevsahljivi viri služijo kapitalističnim namenom in gospodstvu sedanjih mogotcev. Delavec si mora odtrgati od svoje bede vse, kar zahteva bojna solidarnost; vsak vinar

mora dvakrat pogledati, preden ga izda, a vzlic vsej revščini žrtvuje svojim idealom razmeroma tisočkrat več, kakor bogatin. In to da bi bil sam surov materializem?

In nikdar ga ne zapusti upanje, ki izvira iz njegovega prepričanja. Z občutljivimi žrtvami si zbere delavci sklad za svoj strokovni boj. Ena ponesrečena stavka — in žrtve mnogih let so izgubljene! Ampak delavci se spomnijo, da so v hudi vojni z mogočnim nasprotnikom mnoge bitke, da so mnoge izgube, preden se ena dobi, da se morajo vaditi in učiti kakor vojaki, pa začno zopet žrtvovati in zbirati svoje krvave vinarje, dobro vedoč, da mora priti dan zadnje, dan njihove zmage. S svojim trpiskim denarjem si ustanove list, da imajo orožje proti arzenalu nasprotnikov. Sovražna sila jim ga uniči, a drugi dan se začne priprave za novo izdanje. Parlamenti jim jemljejo pravico združevanja in stavke, oni ne obupavajo, pa iščejo novih potov kmalu stopajo močnejši, odločnejši na plan.

In to da bi ne bil idealizem? In socializem, ki poraja in vzgaja tak terorizem, tako energijo, tako vero v bodočnost, da bi bil strašilo za prave ideale? Kratkovidni ali pa hudobni ljudje lahko trdijo to, a resnica jih pobija.

Če je pa socializem že v sedanjih dobi, ko so njegovi pristaši potlačeni in ponižani, zmožen vstvarjati ideale in vzgajati ljudi v neprimernem idealizmu, je več kakor naravno, da se ta njegova

moč še poveča, ko se mu odpre široko polje, da bo lahko brez ovir razvijal svoje blagodejne lastnosti.

Socializiranje delavnih sredstev ni važno samo za gospodarsko, temveč za vse življenje. Ta trditev ni prav nič pretirana in se ne bo zdela čudna onemu, ki nekoliko pomisli, kako se je vse, tudi duševno življenje izpremenilo, ko se je iznašlo ti skrajstvo, ko so stroji jeli izpodrivati ročno delo, ko so se kmetje osvobodili tlake.

S tem, da prevzame družba delavna sredstva, se socializira delo. Pomen dela se popolnoma predrugači. Njegova naloga bo potlej, dajati vsem članom družbe, kar potrebujejo. V kapitalističnem podjetju se danes ne izdeluje blago zato, da bi ljudje dobili, kar jim lahko ohrani, zboljša, olepša in oplemeni življenje, ampak zato, da si kapitalist s prodajo poveča premoženje. Izdeluje se brez pravega cilja, ker vsi kapitalistični pripomočki ne morejo izdelovanja tako urediti, da bi popolnoma služilo potrebam in samo potrebam. Vsak otrok ve, da se ne proda vse, kar se izdelava, da pa ljudstvo tudi ne more dobiti vsega, kar potrebuje. Socialistična družba ne bi imela nobenega povoda, izdelovati to ali ono blago tj. javendan, le da se izdeluje, ampak bi preračunila, koliko se potrebuje in toliko bi se izdelalo. Pripravila bi pa vsega, kar je potrebno ljudstvu, tako da ne bi bilo pomanjkanja nikjer. Na milione delavnih ur, v katerih se izdeluje dandanes blago samo za spekulacijo, bi tako odpadlo.

Dalje.

— pobarvano s slovenskimi narodnimi barvami. Pač zato, ker so socialni demokratje vzeli sprejemu nacionalno-šovinistični značaj in mu dali socialističnega! In v zahvalo za to, da so socialisti teden dni poprej, ko je krumirska «N. D. O.» uganjala svoje burke z razvitjem zastave, mirili ljudstvo, kolikor je le bilo mogoče!

Samo socialne demokrate so narodnjakarji napadali, samo pred uredništvom «Laborator» in pred stanovanjem sodruga Pittonija so delali kraval. Italijanske nacionaliste so pustili popolnoma pri miru. A sedaj, ko so sami napravili svinjarijo in se potrudili, da bi Slovenci zopet prišli na glas kot barbari, se te čedne duše zaganjajo v socialne demokrate.

Pa tudi v tem niso osamljeni. Kakor slovenski, tako napadajo socialne demokrate tudi italijanski nacionalistični listi. Tem ni prav, da so s svojim nastopom pokvarili italijansko-nacionalno slavnost, slovenskim narodnjakom pa prav to tudi ni prav. Posebno čedno je pa, da jim pomagajo v surovem zabavljanju tudi liberalni listi, čeprav so se slovenski «demonstrantje» družili s tistimi «leccapiatini», ki služijo klerikalizmu, policiji in vsaki reakciji. Nas seveda ne bodo premotili in njih surovi napadi na socialno demokracijo nas ne bole, ker jih natančno poznamo. Ampak spričo neštetihi laži, ki jih razširjajo, smo hoteli svojim somišljenikom povedati, kako je bilo res.

Socialisti v državnem zboru.

Prijateljska hvala ni nikdar tako značilna, kakor sovražnikova. Zato je nad vse zanimivo čitati, kaj pišejo meščanski časopisi o zadnjem državnoborskem zasedanju in o delu socialno-demokratskih poslancev. Eden najzagrizenjših nasprotniških listov, nemško-nacionalna «Deutsche Wehr» v Opavi, ki grize sicer socialiste, kjer le more, piše:

«Zelo zadovoljni so z zasedanjem drž. zbora lahko socialni demokratje kot edina stranka, ki se je v zbornici lahko povsem v strankarskem zmislu razvila in je znala zborovanje temeljito uporabiti, da si je nabrala prav mnogo agitacijske tvarine za dobo shodov, ki se zdaj začne.

Bilo bi tako, kakor če bi se posnemalo ptiča noja in se lagalo v lastno pest, če bi se hotel zmanjšati ali celo utajevati parlamentarni vspeh, ki se da pred volilci koristno porabiti. Socialni demokratje so podali svoje nujne predloge, o katerih se je tudi govorilo in tako so spravili lepo število nujnih želja svojih volilcev pred zbornico. S tem se bodo zdaj izven zbornice postavljali in agitirali; naznanjeno je že v strankarskem časopisju, ki je po rešitvi vsakega predloga glasno govorilo o vspehu, ki je dosežen. Meščanske stranke pa so — brez izjeme — lepo sodelovale in imajo svoj delež ob vspehih socialne demokracije. Saj so v večini slučajev glasovali za predloge socialne demokracije (to je pač nekoliko pretirano!), često so pomagali, da so bili sprejeti soglasno in tako so izpopolnili vspeh socialne demokracije. Reklo se bode, da ni bilo mogoče, odklanjati opravičenih zahtev le zato, ker jih je podala socialna demokracija. Gotovo ne! Ampak kaj je bilo treba, da so podajali take predloge in prav take samo socialni demokratje? V tej nezmožnosti meščanskih strank, spoznati pravo, predložiti o pravem času, na pravem mestu, je ključ parlamentarnih uspehov socialne demokracije.

Proračunska razprava je pokazala isto sliko neenakega političnega šolanja. Socialni demokratje so po temeljitem posvetovanju v stranki določili svoje govornike; vsakemu se je odkazala snov, ki je odgovarjala njegovemu znanju in njegovi praktični zmožnosti in vsi govorniki skupaj so podali resnično sliko proračunske razprave, kakršna bi morala biti v zmislu stranke. Kako žalostno so bile videti spričo tega meščanske stranke! Nobene poteze enotnega sistema ni bilo opaziti. Kdorkoli je vstal, je govoril, o čemur je pač hotel in tako so obravnavali govorniki zaporedoma eno snov, nasprotno pa so ostali prav važni oddelki državnega gospodarstva od meščanske strani enostavno nedotaknjeni. To ne gre samo na račun različnosti meščanskih strank; ne da se razlagati le s tem, da se ima opraviti s toliko in s toliko strankami, ki druga o drugi nič ne ve. Slika pomankljive strankarske discipline se kaže v okviru posameznih strank... Nesocialno-demokratski poslanci bodo v bodoče

prav storili, če se bodo, dasiravno so starejši, učili od mlajših, od socialno-demokratskih...

To so besede nasprotnika!

Politični odsevi.

Gospod baron Beck je končno vendar prešel gumbe in je sklenil, uveljaviti s 1. septembrom srbsko trgovinsko pogodbo. S težkim srcem je sklenil to, pa se je tudi takoj opravičil gospodu vitezu Hohenblumu, voditelju avstrijskih agrarcev. Moral je storiti tako, ne ker zahtevajo srbsko pogodbo interesi avstrijske industrije, interesi avstrijske trgovine, interesi avstrijskega prebivalstva, ampak ker je minister za zunanje zadeve, baron Aehrenthal dejal, da je z ozirom na zunanjo politiko uveljavljenje omenjene pogodbe potrebno. Tako mogočne izgovore mora rabiti avstrijski ministrski predsednik, da se reši prehude jeze agrarcev!

Krščansko-socialna ministra Geßmann in Ebenhoch hočeta baje demisionirati, ker se uveljavi srbska trgovinska pogodba. Pravijo, da sta obljubila agrarcem, da predloži vlada pogodbo parlamentu, kjer so upali, da jo pokoplijejo. Če se Ebenhochovo stališče se kolikor toliko razume, ker mož misli, da je naloga poljedelskega ministristva, izvrševati voljo agrarcev, je Geßmannovo ravnanje popolnoma nezmiselno. On je minister dela, nekaj industrialni minister, ter bi se moral zaradi interesov industrije na vso moč potegovati za to, da dobi srbsko-avstrijska trgovinska pogodba čim prej veljavo. Ampak gospod Geßmann pozabi pri vsaki priliki, kakšno ministrstvo da ima, spominja se pa neprenehoma, da je krščanski socialec, torej služabnik klerikalizma. Krščansko-socialna stranka bi sicer tudi morala zastopati interese mestnega prebivalstva; mnogo njenih članov je izvoljenih na Dunaju, nekateri v drugih mestih. Toda meščanstvu sipajo pesek v oči, zastopajo pa veleposestnike.

Avstro-ogrška vlada je dala nekaterim svojim častnikom, ki so bili odposlani v Macedonijo k ondotni reformni žandarmeriji, dopust, druge je pa zbrala v Skoplju. To je posledica zadnjih dogodkov na Turškem, ki so tudi na Macedonijo močno vplivali. Reforme, ki so jih hotele evropske države vpeljavati tam, so nezmislne, odkar ima Turčija več svobode, kakor marsikatera druga država. Tudi ruska in francoska vlada je storila s svojimi častniki to, kar avstrijska. Od italijanske in angleške se pričakuje to v bližnjih dneh.

Salcburški deželni predsednik grof Saint Julien je umrl. Za naslednika se imenujeta grof Wolfgang Chotek in sedanji bukovinski predsednik dr. Oktavian vitez Bleyleben.

Srbski patriarh Zmajanović, ki je bil pred kratkim izvoljen na srbskem cerkvenem zboru v Karlovcih, ni potrjen od vladarja, baje zato ne, ker ne zna madžarsko. Za to reč je seveda odgovorna ogrska vlada, ki hoče imeti na vseh mestih svoje kreature. Na ta način sploh ne voli kongres patriarha, ampak po ovinkih ga imenuje ogrsko ministrstvo.

Avstro-Ogrska ima baje resen namen, anekvirati Bosno in Hercegovino. Poroča se, da se je obrnila na velevalisti, ki so podpisale berlinski ugovor z vprašanjem, kakšno stališče bi zavzela ob spremembi državno-pravnega položaja okupiranih dežel. Uvedba ustave v Bosni in Hercegovini baje ni mogoča brez take državnopravne spremembe, to se pravi brez aneksije. Zdi se nam, da je stvar postavljena na glavo. Avstro-Ogrska bi morala najprvo pokazati, kakšne namene ima z Bosno in Hercegovino, potem bi se ji lahko dovolilo, da spremeni okupacijo v aneksijo. To bi bila vsaj garancija za ustavo. Same obljube avstro-ogrskih diplomatov je nekoliko majavo jamstvo.

Praški občinski svet bo baje razpuščen. Stvar je značilna za avstrijske razmere sploh. Praška občina potrebuje cevi za nov vodovod. Ponudbo je naročila industrijska družba za železo, ki je nemška ter neka francoska tvrdka. Druga ponudba je bila za velik znesek dražja od prve, občinski svet pa je hotel nabavo vendar oddati francoski družbi iz narodnih obzirov. Visja svota bi šla seveda iz žepa davkoplačevalcev. Tudi za plinsko razsvetljavo potrebuje občina cevi. Tudi tukaj je francoska tvrdka ponudila dobavo za 28 000 kron dražje kakor nemška. Občina bi pa tudi to delo rajši oddala francoski družbi. Zaradi teh dogodkov hočejo razpustiti občinski svet.

V Maroku se je zgodila zelo važna izprememba. Oficialni sultan Abdul Aziz je bil v bitki pri El Keloja popolnoma pobit; v Tangerju so razglasili njegovega nasprotnika Mulej Hafida za sultana. Poraz Abdul Aziza je spravil francosko vlado, ki ga je podpirala, v veliko zadrego. Sodrug Jaurès jo je bil dovolj svaril, pa vse nič ni zaleglo. Sedaj pač tudi Franciji ne bo nič drugega kazalo, kakor priznati novega sultana. Nemški Viljem je baje že brzojavil Mulej Hafidu, da ga prizna za sultana, če se zaveže, da se bo ravnal po algezijski pogodbi.

V Carigradu je v nedeljo zgorelo toliko hiš, da se še sedaj ne morejo prešteti vseh. Stvar ima tudi političen pomen, ker je bil menda požar pod-

vzhen od Staroturkov. Ceni se, da je zgorelo 6000 hiš, vse v mohamedanskih mestnih okrajih.

O belgijskem ministristvu se vrše izpremembe. Dosedanji minister za zunanje zadeve Davignon odstopi; sledi mu minister za umetnosti baron Decamp, na njegovo mesto pa pride bruseljski poslanec Carlon de Viat. Za kolonialnega ministra se imeuje podguverner Kongo-države Fuchs. Tudi ni izključeno, da odstopi celo ministrstvo Schollaert.

Umetnost in književnost.

Delavska tiskovna družba v Ljubljani posluje komaj nekoliko tednov, a že se vidijo lepi vspehi. V kratkem času je družba izdala več brosur, ki so našle v krogih čitateljev splošno priznanje, prevzela je raztresene socialistične tiskovine drugih izdaj in pripravila še nekoliko knjižic za tisk. Na ta način je sedaj socialistično tiskopisje koncentrirano. Velikanska korist takega podjetja je očitna. Ničesar ni našemu ljudstvu za politično in kulturno spoznanje tako treba, kakor berila. A v tem oziru so pri nas večje težave kakor drugod, kajti ne le malostevilstvo naroda, ampak tudi analfabetizem sta huda nasprotnika tisku. Krog čitateljev je zelo omejen, kar vedo vsi naši založniki in pisatelji; nobena knjiga ne more pri nas iziti v tako velikanski nakladi kakor pri Francozih, Angležih, Nemcih, zato tudi izdajanje knjig ne mika slovenskega privatnega kapitala tako kakor spekulacijo pri drugih narodih. To je glavni vzrok, da je zlasti poljudna literatura pri nas silno zanemarjena. Dobrička nemore dati, ker mora biti cena in ker se ne more razširjati v takih množinah, kakor drugod, zato se tudi nihče ni zanimal zanjo. Delavska tiskovna družba pa nima spekulativnega namena, temveč hoče le izpolnjevati svojo nalogo: Dajati slovenskemu ljudstvu dobrega in cenenejšega berila. V kratki dobi svojega obstanka je dokazala, da izvršuje res jako dobro ta namen. Še bolj pa bo ugodila svoji nalogi, če se poveča zanimanje delavstva za to velekoristno zadruho. V prvi vrsti je treba, da se pomnoži število njenih članov. Delež iznaša 25 kron in se lahko vplača v obrokih, tako da je pristop res zelo olajšan. Z večim številom članov se poveča kapital družbe, vsled česar se lahko poloti tudi večjih nalog. V interesu somišljenikov je pa tudi, da čim bolj razširjajo knjige, ki jih izdaja družba, kajti čim večja bo naklada, tem cenejše bodo posamezne izdaje. Ker je že sedaj cena družbinih knjižic zelo nizka, je razširjanje olajšano. A ne le zaradi cene je potrebna dobra agitacija. Knjižice se ne izdajajo le zato, da izidejo, ampak da se bero. Kakor smo rekli, nima družba spekulativnih namenov, temveč hoče podajati ljudstvu berila za izobrazbo. Ta namen se le tedaj doseže, če pridejo knjige in knjižice v najširše kroge. Vsak somišljenik stori torej le dobro delo, ako priporoča družbo in njene izdaje znancem in prijateljem.

V dobi klerikalizma je naslov knjižici, ki izide v najkrajšem času v založbi Delavske tiskovne družbe v Ljubljani. Po pregledu otiskov, ki smo jih pravkar dobili, moramo to knjižico označiti za tako času primerno, da bo gotovo v najkrajši dobi razpečana. Pisatelj, ki se poslužuje povsem poljudne pisave, je vzel klerikalizem pod svoj mikroskop in kdor prečita to delce, mora spoznati pogubnost črne reakcije, tudi če je najvernejši katoličan. Izborna opisuje avtor hinavščino klerikalizma, ki se skriva za «sveto vero», le da jo ložje zlorablja za svoje namene, ki nimajo prav nič opraviti s pravim verstvom. Tako tudi spoznamo, da je klerikalizem najhujši sovražnik vere, katero mora vedno tako prikrojiti, da služi njegovim namenom. Posledica je babjeverstvo, katerega je pri nas toliko, da je v njem že krščanstvo samo utonilo. Komur je kaj za resen boj proti klerikalni mori, mu prav toplo priporočamo knjižico, ki je prav sedaj, ko vtrjuje klerikalizem svojo vladno na Slovenskem, umestna. Za Trubarjeve dni prihaja ta knjižica kakor nalašč.

Primož Trubar in slovensko ljudstvo. Izdala Delavska tiskovna družba v Ljubljani. Cena 8 vinarjev. Kdor hoče spoznati pomen Trubarjevega dela in njegovo trajno vrednost, naj si naroči to razpravo, ki na kratko, a temeljito pojasnjuje demokratski, narodni in socialni značaj slovenske reformacije in njenega duševnega voditelja.

Dopisi.

Sv. Lovrenc na Dolenjskem. Predrzni napad tukajšnjega župnika Oblaka na železničarje, s katerim je branil sebe pred sodnijo, železničarje pa brez dokaza, oblatil čes, da kradejo mleko, ni pozabljen. Železničarji so bili zaradi te neutemeljene in kar pavšalne dolžitve po pravici razburjeni. Toda razburjena bi bila tudi širša javnost, če bi vedela, kako je s tukajšno mlekarjo. Marsikaj bi se dalo povedati, a zadostuje naj na tem mestu le to, da je deželni odbornik grof Barbo, ko je pred kratkim pregledoval to mlekarjo, vzkliknil: «Das ist eine Schweinerei! Das ist keine Ordnung!» Vsled tega je moral ostati deželni revizor Masark 14 dni tukaj, da pregleda mlekarjo in poroča o stanju. O vspehu tega pregledovanja se ve približno tole: V 14 dneh nadzorovanja se je znižalo število litrov od 800 na 500. Kaj se da iz tega sklepati drugega, kakor da se v tem času ni moglo me-

šati mleko? Vendar smo poučeni, da je gospod nadzornik zalotil žensko, ki je celo krom mešala med mleko. O »snažnosti« kangelj ni okusno govoriti, če bi se opisala, bi človek lahko izgubil tek. »Mlekar« je navaden farovski hlapec, ki razume o mlekarstvu toliko, kolikor zajec na hoben. Od ministrstva je dobila mlekarica 3000 K podpore za novo stavbo, pa nimajo niti sveta kupljenega. Nesnaga pa odteka kar v potok Temenico. Št. Lovrenčani pijo mlekarke pomije, a živ krst se ne zmeni za njih pritožbe. Zato je tudi prav malo domačinov, ki bi bili udje te mlekarne. Če se še pomisli, da se mleko v časih v najhujši vročini paca po cele ure na solcu, preden se odda na postajo, si je lahko misliti, kakšno da je. V takih razmerah se že razume, da išče Oblak jagnje, ki nai bi nosilo grehe mlekarne. Ampak z železničarji se bo temeljito vrezal.

Bled. Naša občina je ob zadnjih volitvah srečno prijadrala v klerikalno luko in uživa sedaj vse blagoslove klerikalnega gospodarstva. Marsikdo, ki je ob volitvah poslušal sirenske glasove klerikalcev in pobožno verjel sladkim obljubam, se že brdno kesaja. Seveda je sedaj za nekaj časa prepozno kesanje; ampak če bodo gospodje še tako dalje vladali, ne bodo dolgo ostali na krmilu. Občinsko poglavarstvo našega zdravilišča ima svoja »načela«; ampak sam Salomon jih ne razume. Regulirati hoče, kar bi bilo seveda koristno; ampak vsa regulacija ni nič drugega, kakor sekiranje prebivalcev. Ob jeziku ima nekdo hisico. Premajhna je že in ker je majhna, ni lepa. Rad bi prizidal nadstropje. Zanj bi bilo potrebno, pa bi tudi postalo lepše. Ali občina ne dovolj. Stara baraka sme stati tam, polepšano poslopje ne. Tako je tudi na pogorišču. Tudi tisto zemljišče hoče občina regulirati. Bilo bi prav. Pred požarom ni bilo lepo. Ampak pogorelci bi radi živeli. Nesreče so imeli z ognjem dovolj. S podporami ni tako sijajno, kakor pripovedujejo klerikalni časopisi. Kar se je nabralo denarja na občini, leži tam in čaka kdove kaj; pogorelci niso dobili od tega denarja še nič. Razvaline imajo. Zima se bliža. Nekateri bi si radi popravili podrtije, da bi imeli zopet človeško stanovanje. Pa ne smejo, kajti — reguliralo se bo. Na svojem torej ne smejo zidati. To je, kakor da bi bil človek dvakrat pogorel. Zakaj pa ni regulacijski načrt že izdelan? Saj to vendar ni bogve kakšna težava. Ali naj pogorelci čakajo do sodnega dne? Ali naj vzamejo beraške palice v roke pa naj gredo po svetu? Slabe usluge dela Bledu tudi »Slovenski Narod«. Bled je zdravilišče in vsa njegova bodočnost je odvisna od tujkega prometa. Večno zabavljanje nad nemško in italijansko govorico pa gotovo ne bo privabilo tujcev. Slovenski značaj Bleda vendar ni odvisen od tega, kako govorijo gostje. V Karlsbadu sliši človek vse jezike sveta in vendar ne pride nikomur na misel, da Karlovi vari ne bi bili nemško mesto. Naj le domačini na Bledu spoštujejo slovenski jezik, pa bo dobro; sicer pa bodimo veseli, če ne pridejo le Nemci, Italijani in Čehi, ampak še Kitajci in Japonci na Bled.

Tujskemu prometu tudi poštne razmere ne služijo. Osobja ima naša pošta komaj toliko, da bi zadostovalo po zimi. Kako naj uradniki in uslužbenci opravijo, kar se zahteva od njih poletu, kadar je tukaj največji promet? Zgodilo se je, da je gost jutraj brzojavno napovedal svoj prihod. Zvečer se je pripeljal, njegov brzojav pa je prišel — dve uri pozneje. Pisma se dobivajo včas po dva dni prepozno. Kako ne? Človek stanuje blizu kolodvora, recimo pri Petercelu, v vili Ani i. t. d. Pismo pride z železnico, s kolodvora se odnese na pošto v Zaleče, odtod pa roma s polževo pošto nazaj h kolodvoru. Nekdo je sporočil v Bohinjsko Belo, da bo drug dan pogreb. Pismo je odšlo s pošto na Lesce, odtod čez Zirovnico, Javornik, Jesenice, Dobravo, Bled v Bohinjsko Belo. Naslovljenec ga je dobil dan po pogrebu. Z Bleda v Bohinjsko Belo se pride peš v četr uri! Z ozirom na obseg in na promet bi bila podružnična pošta potrebna na drugem koncu jezera, najbolje blizu kolodvora. Seveda bi se moralo tudi osobje pomnožiti. Če človek na pošti četr ure gleda, kako se tistih par ljudi ukvarja, kadar pride in odhaja pošta ali pa kadar je kaj več strank, ga mora pograbiti jeza nad tako upravo. Morda je v Avstriji vendar kakšna oblast dovolj močna, da poseže tukaj vmes in napravi red!

Domače stvari.

Klerikalci na Primorskem kažejo rogove in kmalu pojde vsa zarjavela »sloga« v franže. Davno smo »naprednjakom« na Primorskem prorokovali, da jih speljejo klerikalci na led, a za plačilo smo imeli to, da so nas imenovali Efi lte, narodne izdajalce, brezdomovince i. t. d. Sedaj se uresničujejo naše besede. Klerikalci so po vsem svetu enako lisjakega značaja. Dokler niso čutili na Primorskem dovolj moči za samostalen nastop, so bili največji slogasi. In zaradi ljube sloge so jim »naprednjaki« oddajali vodstvo in popuščali v vseh rečeh. Tako so imeli temnjaki časa in prilike za okrepčanje, a danes, ko so se s pomočjo »naprednih« narodnjakov dovolj razvili in okrepčali, kažejo svojim rednikom fige in rogove obenem. V Trstu, na Gorškem in v Istri — povsod je pesem anaka. Povsod snujejo klerikalci svoja društva, svoje časopise, prirejajo klerikalne shode, agitirajo in organizirajo. A liberalci? Namesto da bi jim stopili

na kurja očesa, dokler je čas, prisegajo pri vseh starih in novih bogovih, da so — dobri katoličani. Naravno je, da goni tako polovičarstvo ljudi v klerikalni tabor. Če imajo na eni strani odkrit, na drugi pa prikrit klerikalizem, ni čudo, da jim je prvi še ljubši. Če jim liberalci neprenehoma pridigajo, da so verni katoličani, nimajo ljudje povoda, da ne bi šli tja, kjer je ta katolicizem povsem očiten in aktiven. Klerikalci s svojega stališča lahko odkrito agitirajo, liberalci se morajo skrivati za fraze, ki ne pomenijo nič. In konec bo ta, da bo spravljen klerikalizem tudi na Primorskem v svojo malho vse, kar ni socialno-demokratskega. Potem zahtevajo liberalci lahko od škofov medalje za indirektno pospeševanje klerikalizma.

Novo ferialno društvo so klerikalci ustanovili v Pulju. Dali so mu ime »Dobrila« in z njim hočejo pospeševati »sveto vero«. Priznali se jim mora, da imajo več krvi v žilah, kakor liberalci. Društvo »Dobrila« je namreč plod razkola med liberalnimi in klerikalnimi dijaki v Istri. Imeli so skupen sestanek in so hoteli ustanoviti skupno društvo. A ko so debatirali o pravilih, so se začeli ob § 3 prepirati. Omenjeni paragraf določa namen društva in pravi, da je ta, razširjati izobrazbo na »narodnem« temelju. Klerikalci so vstali in so dejali, da to ni nič. In prav so imeli. Ta fraza je v resnici vodena. Popovski pristaši so opozarjali, da dele svetovni nazori mišljenje različnih ljudi. Če bi bili liberalci za kaj, bi bili odgovorili, da je to res in da je izobrazba mogoča samo na temelju takega svetovnega nazora, ki ne vsiljuje nobenih predsodkov, ampak jih odstranjuje. Povedali bi bili, da izobrazba ni mogoča na takozvanem »katoliškem« temelju, ker se matematika nikdar ne more ukloniti pravilu, da je trikrat ena ena. Ampak liberalci so se ustrašili in so hoteli kakorkoli ohraniti »slogo«. Začeli so slepomisli, da ni treba naglašati katoliškega stališča, ker je vse ljudstvo v Istri krščansko-katoliško. Te besede so klerikalci hitro pograbil, pa so dejali, da ni ovire, izreči v pravilih, da je temelj izobrazbe katoličanstvo. Liberalci bi jih bili prav lahko zavrili; če je ljudstvo katoliško, naj hodi v katoliško cerkev, izven cerkve pa mu je treba povedati, da je na svetu še kaj drugega, kakor katolicizem. Izobraževati se ne pravi, ohranjevati napačnih misli, ampak poučevati ljudstvo o rečeh, ki so mu neznane. A liberalci so hodili kakor mačka okoli vrele kaše in so doživeli, da so se klerikalci ločili od njih ter napravili vtisk, kakor bi imeli več načelnosti od liberalcev, ki jim s svojo popustljivostjo povsod gladijo pot.

Hotel Union v Ljubljani je, kakor je »Narod« nestrastno trdil, glavni tabor ljubljanskega klerikalizma. Glasilo liberalne stranke je tudi že parkrat napovedalo, da ne napiše nobene vrstice več o priredbah, ki se vrše v tem hotelu. Ko je »Glasbena Matica«, ki je gotovo kulturni zavod, priredila v dvorani »Uniona« koncert, je bil ogenj na strehi, tako, da je »Matica« pozneje, boječa se zamere, ponavljala svoje koncerte: Enega v »Unionu«, drugega v »Narodnem Domu«, da bo obema prav. Strahovito je »Narod« kritiziral prireditel koncerta moravskih učiteljev v »Unionu«, čeprav za koncert ne more odločevati strankarska barva kakšnega lokala, temveč akustika in druge razmere. Radovedni smo pa, kaj poreče »Narod« sedaj, ko pojdejo njegovi uredniki sami v »Union«. Slovanski časnikarji imajo svoj letosnji kongres meseca septembra v Ljubljani. Ljubljanski magistrat se hoče postaviti in jim priredi banket. Ljubljanski občinski svet je liberalen; o tem menda ni dvoma. Načelnik občinskega zbora in magistrata je gospod Ivan Hribar, ki je menda liberalec. »Slovenski Narod« mu služi s pravim samozatajevanjem. A zdi se, da ga gospod Hribar niti ne čita, ali pa ignorira, kar piše njegovo glasilo. Hribarjev magistrat prireja namreč banket v — »Unionu«. »Slovenski Narod« šviga s svojim bičem nad zanikarnostjo ljudi, ki zapuščajo »Narodni Dom«, njegov župan in poslanec Hribar pa gre v »Union«. V »Narodnem Domu« imajo dve dvorani, restavracijo, vrt; liberalni magistrat najema rajši »Union«. Če hoče »Slovenski Narod« ostati mož beseda, mora pa molčati o banketu časnikarjev, kajti o priredbah v »Unionu« — je dejal — ne napiše nobene vrstice več.

V litjski predilnici se je v sredo ponesrečil delavec Ramor, ki je hotel splezati po lestvi navzgor, da bi očistil stroj. Lestva se je razklenila in delavec je telebnil na tla, pa si je zlomil eno roko in eno nogo ter se pobil na licu. Lestva baje ni bila dobro speta. Ponesrečenega delavca so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Ponesrečil se je v torek na vlak, ki vozi med Zagrebom in Zidanim Mostom, vlakovodja. Padel je z voza, pa je prišel pod kolesa, ki so ga zmečkala.

Delavsko podporno društvo v Trstu, ki so ga ustanovili narodnjaki, ima v nedeljo, 30. t. m. slavnost kakor vsako leto ob tem času. Nekaj časa je pihal v tem društvu navidezno močan liberalen veter. Za ta liberalizem je gotovo značilno, da se začelja slavnost z mašo pri sv. Antonu. Liberalni časopisi delajo za mašo pridno reklamo.

Shodi.

Ljubljana. V četrtek zvečer je bil na vrtu »Narodnega Doma« v Ljubljani ljudski shod, ka-

terega se je udeležilo toliko delavstva, da je bila arena premajhna. Udeležba se lahko ceni na 1000 oseb; vendar nam hodi dovoljeno povedati, da bi bila lahko mnogo večja, kar so že mnogi shodi socialne demokracije v Ljubljani dokazali. Nekateri sodrugi so v tem oziru preveč brezbrizni in se preveč zanašajo na lepake. Če pomislijo, da so plakati draga reč in da mora stranka varčevati, bodo spoznali, da ni dovolj, ako pridejo sami na shod, ampak da morajo tudi agitirati. In sicer mora agitirati vsak sodrug. Dnevni red je bil tako važen, da bi se bilo moralo shoda udeležiti vsaj dvakratno število. Ob tej priliki naj še omenimo, da ni dovolj, če prihajajo sodrugi sami, ampak zlasti na take shode, ki razpravljajo o draginji in o podobnih vprašanjih je važno, da pripeljejo svoje žene s seboj. To bodi povedano brez zamere, ampak z željo, da bi sodrugi v bodoče uvaževali te nasvete.

V predsedništvo so bili izvoljeni sodrugi Petrič, Bartl in Klemenčič. O prvi točki: »Draginja, vlada in ljudstvo« je poročal sodrug Anton Kristan.

Govornik je razložil vzroke splošne draginje in neracionalnost gospodarstva v sedanji družbi. Vlada se smatra za zastopnico kapitalističnega razreda in mu vdano služi. Vsa davčna in carinarska politika razredne države je prirojena interesom kapitalistov, ki gledajo le na svoj dobiček. Visoki indirektni davki in visoka carina podražuje življenje in vsakdanje potrebščine od mesa in kruha do mila. Kapitalisti izkoriščajo položaj pa se združujejo v kartelih, izključujejo konkurenco in podražujejo po mili volji. Drug vzrok draginje pa tiči v kapitalistični organizaciji trgovine. Preden pride kak predmet v roke onega, ki ga potrebuje, ga dobe razven producenta po trije v roke in vsak hoče profitirati od njega. Branjevec ne kupuje naravnost od producenta, temveč od prekupovalcev, ki imajo zopet svoje posredovalce; preden dobi zadnji kupec predmet v roko, se je podražil že za sto in tudi več odstotkov. V drugih deželah je delavsko ljudstvo že davno spoznalo to resnico.

Za leta 1843 je 16 tkalcev na Angleškem ustanovilo konsumno društvo, da si prihranijo tisti dobiček, ki ga morajo dajati prekupovalcem. In tekom let se je organizacija konsumentov na Angleškem tako močno razvila, da so imela angleška konsumna društva lanskega leta že za 2.700.000.000 kron prometa. Težko se najde danes na Angleškem še delavec, uradnik, uslužbenec, ki ne bi bil član konsumnega društva, v katerem dobiva cenejše in boljše blago, kakor v privatni trgovini, vrhutega pa še v obliki dividend povračilo od dobička, ki ga napravi konsumno društvo. Tako močno organizacijo mora vpoštevati tudi kapitalistična produkcija, ki tudi v velikem ne more tako podraževati blaga kakor pri nas. Angleška organizacija konsumentov je od svojih prihrankov nakupila velika zemljišča, uredila je za svoje člane letovišča; angleški delavec je vsled tega tudi v gospodarskih bojih močnejši in si je s pomočjo strokovnih organizacij prihril plače, o katerih se slovenskemu delavcu niti ne sanja. A za boj proti draginji je tudi pri nas potrebna organizacija konsumentov. Nasprotniki bodo prč odvrčali delavce in bodo govorili o konsumnem društvu, ki je prišlo v konkurz. O tem, da falira vsak dan kak trgovec, ne govorijo. Ko so si ljubljanski delavci ustanovili prvo konsumno društvo, so bili neizkušeni; tudi v drugih mestih se jim je tako godilo, da so morali plačati prvo izkušnjo. Ako se niso dali zastrašiti, so dosegli krasne vspehe in prva izguba se jim je kmalu nadomestila. Konsumno društvo za Ljubljano in okolice je sedaj registrirano in odprto tekom septembra prvo prodajalnico tam, kjer bo največ članov. Govornik poziva delavce, naj se vpišejo v društvo, kajti tako se bodo najuspešneje bojevali proti draginji. (Glasno odobravanje.)

Na dnevnem redu je bilo potem: »Veselska zarota in jugoslovanska socialna demokracija«. Poročal je sodrug Etbin Kristan, ki je podal pregled o gonji Raucha in njegovih pajdašev proti Srbom zaradi operetne »zarote« ter je pokazal absurdnost Nastičevih bajk. Potem je omenil, da hočejo Rauchovci in klerikalci porabiti v Bosni in Hercegovini ter na Hrvaškem priliko tudi za gonjo proti socialnim demokratom. Vladni terorizem v Bosni, ki se ne more opravičiti na noben način, se skriva za »veselsko propagando«. Na Hrvaškem pa ščujejo katoliški klerikalci na vse pretege zoper socialne demokrate in se trudijo, da bi jih spravili v zvezo z »zaroto«. Sramotno je, da so se tudi na Slovenskem našli elementi, ki se vdinjajo politično bankrotnemu Rauchu ter posnemajo vse laži njegovih reptilov. Naši klerikalci, ki bi bili lahko vsaj molčali, so se iz golega sovraštva do vsega, kar ni katoliško, pridružili gonji zoper Srbe in delajo na ta način sramoto slovenskemu narodu, ki nima kaj opraviti z denuncianti in špioni. Proti taki podlosti protestira socialna demokracija na Slovenskem, ki obenem slovesno povdarja svojo solidarnost s preganjanimi sodrugi v Bosni in na Hrvaškem.

Shod je sprejel protest z glasnim pritrditvjem. Ker se ni nihče več oglasil za besedo, je predsednik sodrug Bartl zaključil shod.

Hrastnik. V nedeljo 30. t. m. popoldne bo shod rudarjev. Žleti bi bilo, da bi bila udeležba pri shodu obilna.

Trbovlje. V nedeljo, 30. t. m. dopoldne bo v Trbovljah ustanovni shod zadruga «Lastni Dom».

Iz Tržiča. v nedeljo 23. t. m. se je vršil pri nas lep shod. O organizaciji delavskega ljudstva je govoril sodr. Anton Kristan, strokovni tajnik iz Ljubljane. Njegove poučljive besede so vsi navzoči zelo pazno poslušali. Nadejati se je, da bodo rodile tudi precej uspehov.

Iz stranke.

Za istrska deželnozborske volitve je politični odbor deželne organizacije v zmislu sklepov zadnje deželne konference sklenil, v šestem (labinjsko-pazinskem) volilnem okraju splošne kurije kandidirati sodruga Ivana Jelčiča iz Pulja.

Italijanska socialno-demokratska stranka v Avstriji ima dne 6. in 7. septembra svoj letosnji zbor v Trstu (v Delavskem Domu) s sledečim dnevnim redom: 1. Konstituiranje zbora: a) Volitev predsedništva; b) Določilo definitivnega dnevnega reda; c) Volitev komisije za pregledovanje mandatorov. 2. Poročilo izvrševalnega odbora. 3. Združitev vseh italijanskih socialnih demokratov v Avstriji v enotno politično organizacijo; sprememba strankinega statuta. 4. Časopisje. 5. Poročilo o parlamentarnem delovanju. 6. Volitev izvrševalnega odbora in kontrole.

Strokovni pregled.

Iz strojarske stroke. Zveza strojarjev je izdala slovenski letak o pomenu organizacije. — V Brnu na Moravskem je končalo izspitje strojarjev s precejšnjim uspehom delavcev. Dobili so petprocentno povišanje mezde. Pri firmi Laseker, kjer je bila mezda veliko nižja kot drugod se je mezda postavila na enako višino kot drugje. — V Ptuj na Štajerkem so strojarji pri firmi Potočnik v meznem gibanju. Dekler se ne ugodí delavskim zahtevam, se prosi strojarske delavce, naj ne hodijo v Ptuj dela iskat. — Slovenske strojarje se pozivlje, naj povsod skrbje za to, da se vsi organizirajo v strokovno zvezo. Edino v organizaciji je moč in resitev delavskega ljudstva.

Brezplačno se ozdravi 2-1

ječljajoči

organiziran delavec ali njegov otrok.

Naslov pove upravništvo «Rdečega Prapora».

Pozor!

Južina & žeja ...

oslabljen in truden

postane vsak delavec,

kateri si v vročih dnevih gasi žejo s pivom in vinom.

Veselite do dela in moč

pa si ohrani vsakdo, ki uživa: za ugašenje žeje: šašo ohlajene kave „Enrilo“.

Ta „Enrilo“ zvrotek se pripravlja na zelo preprost način. Vseini k 1 litru vode kake 2 polni žličici — 10 gramov: Francovega: kavnega namestka „Enrilo“, pustite 5 minut dobro kuhati, pri 1. vretju 1krat nmečaj, pustite 3 minute, da se ustoji, odlij zvrotek, pridani nekaj sladkorja in pustite, da se vse to (v posodi z ledom napojeni:) ohladi.

1 liter te okusne kave „Enrilo“ stane s sladkorjem vred samo

3-4 v.

Delavcu prinaša torej ta „Enrilo“ kot sredstvo proti žeji precejšnji prihranek v tednu nasproti vinu in pivu.

Ako se z mlekom

meša, je kava „Enrilo“ (6 gramov na 1/2 litra vode) izborna sajutrek in tudi večerja.

Na kavi „Enrilo“ se izdeluje edino-le v tovarnah: Francova zveza, dobi se pa v vsaki trgovini: spoznavajočega blaga.

1. 1. 1. 1.

Tudi potovanje ima svoje slabe strani.

Pri vožnji z železnice prah in prepili, pri izprehodu se lahko prehladimo, če sedimo zvečer na p ostem imamo prehlad, preden smo se zava o-ovali prehlad. I no, zaradi tega pa vendar ne moremo ostati vedno doma. Zoper nasledke prahu in prepila jemljem kar Fayeve prave mineralne pastile; če se pa resnično prehladim, vzamem zopet najprej Fayeve prave sodenke in glejte, meni potovanje nikdar ne škoduje. Zapišite si: Rabite Fayeve prave sodenke! Škatljica velja le K 1.25 in se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralno vodo. — Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. TH. GUNTZERT,
Dunaj IV.1, Grosse Neugasse 27.

Naznanilo.

Podpisana Ivana Mohar naznanja p. n. slav. občinstvu, da je

prevzela dne 27. avgusta t. l.
„restavracijo“ v Rožni dolini (obč. Vič).

Točila bo najboljša vina in nekartelirano budjeviško pivo. Postregla bo tudi vedno z izbornimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Za najobilnejši obisk se toplo priporoča z odličnim spoštovanjem

Ivana Mohar

restavratorka v Rožni dolini.

3-1

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Hmeletra
v Ljubljani Kolodvorska ulica 28
Kotkovska Pijavica doje se lepo prijetno

Novost! Najnovejše! Novost!

Izšel je pravkar

deseti zvezek knjižnice časopisa „Naprej“, ki obsega krasno delo sodruga Elbina Kristana

Nevarni socializem.

Cena 30 vinarjev.

Vsakdo si mora kupiti in prečitati to delce, če hoče prav razumeti socializem.

Proti klerikalizmu!

Ali ste že prečitali znamenito brošuro

„Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost“

katero je spisal vseučiliški profesor cerkvenega prava dr. L. Wahrmund?

Dobi se v prodajalni „Delavske tiskovne družbe“ v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

Sodrugci, somišljeniki! Zahajajte le v
tako gostilne
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. . . Agilirajte
povsod za „Rdeči Prapor“!

Gostilna na Turjaškem trgu št. 1 (v Supančičevi hiši).

Tam se točijo prava naravna vina: Istrijansko belo in črno, dalmatinsko, gorisko ter vino iz slovečih Brionskih otokov. Vedno sveže pivo vrček po 20 vinarjev. Dobra kuhinja. Vsled naraščajoče dražnje cene jako zmerne.

Točna postrežba!

Za najmnogobrojnejši obisk se priporoča voditeljica.

4-4

Naznanilo.

Ob štiristoletnici Trubarjevega rojstva spominja se prvega slovenskega reformatorja tudi slovenska socialno-demokratska stranka. Te dni je že izšla brošura

„Primož Trubar in slovensko ljudstvo“

v založbi „Delavske tiskovne družbe v Ljubljani“, Cena 8 vinarjev.

Opozarjamo sodruga in vse delavske organizacije na to. Prosimo, da takoj naroče to zanimivo in obenem zelo aktualno brošuro.

Štiristoletnico Trubarjevega rojstva pa proslavi socialno-demokratska stranka tudi s tem, da izda v založbi „Delavske tiskovne družbe“ zanimivo protiklerikalno brošuro:

„V dobi klerikalizma“

ki bo obsegala nad vse poučno čtivo o klerikalizmu.

Želimo, da bi se te dve brošuri kar najbolj razširili med slovensko ljudstvo. S tem se bo tudi najbolj proslavil spomin Primoža Trubarja.

Na delo tedaj!

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenice ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryovo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, goječim, kislini, kaslju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dva domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila naj se naslavljaajo na:

275

Lekarinar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini, 88-20

Zaloga večinoma po lekarnah.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Dolniška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon števil. 168.

Telefon števil. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.